

คู่มือการรักษาศีล

ศีล

ศีลมีความหมายคือ ความประพฤติดีทางกายและวาจา, การรักษากายและวาจาให้เรียบร้อย, ข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกายและวาจา ให้ตั้งอยู่ในความดีงาม, การรักษาปกติตามระเบียบวินัย, ปกติมารยาทที่สะอาดปราศจากโทษ, ข้อปฏิบัติในการเว้นจากความชั่ว, ข้อปฏิบัติในการฝึกหัดกายวาจาให้ดียิ่งขึ้น, ความสุจริตทางกายวาจาและอาชีพ มักใช้เป็นคำเรียกอย่างง่ายสำหรับคำว่า อธิศีลสิกขา

"**ศีล**" นั้นแปลว่า "ปกติ" คือสิ่งหรือกติกากาที่บุคคลจะต้องระวังรักษาตามเพศและฐานะ ศีลนั้นมีหลายระดับคือ **ศีล ๕** **ศีล ๘** **ศีล ๑๐** และ**ศีล ๒๒๗** และในบรรดาศีลชนิดเดียวกันก็ยังจัดแบ่งออกเป็นระดับธรรมดา มัชฌิมศีล (ศีลระดับกลาง) และอธิศีล (ศีลอย่างสูง ศีลอย่างอุกฤษฏ์)

คำว่า "**มนุษย์**" นั้น คือผู้ที่มีใจอันประเสริฐ คุณธรรมที่เป็นปกติของมนุษย์ที่จะต้องทรงไว้ให้ได้ตลอดไปก็คือศีล ๕ บุคคลที่ไม่มีศีล ๕ ไม่เรียกว่ามนุษย์ แต่อาจจะเรียกว่า "คน" ซึ่งแปลว่า "ยุ่ง" ในสมัยพระพุทธกาลผู้คนมักจะมีศีล ๕ ประจําใจกันเป็นนิจ ศีล ๕ จึงเป็นเรื่องปกติของบุคคลในสมัยนั้น และจัดว่าเป็น "มนุษย์ธรรม"

ศีล 5

ศีล 5 มีความหมายคือ

๑. เว้นจากทำลายชีวิต
๒. เว้นจากถือเอาของที่เขามิได้ให้
๓. เว้นจากประพฤตินิดในกาม
๔. เว้นจากพูดเท็จ
๕. เว้นจากของเมา คือ สุราเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

อาราธนาศีล 5

(ถ้าคนเดียวเปลี่ยนจากคำว่า "มะยัง" เป็น "อะหัง" และ "ยาจามะ" เป็น "ยาจามิ")

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถิยาถะ
ติสสะระณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ
ทุติยัมปี มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถิยาถะ
ติสสะระณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ
ตะติยัมปี มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถิยาถะ
ติสสะระณนะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ

ข้าแต่ ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอสมათานศีล 5 พร้อมด้วยไตรสรณคมน์ เพื่อประโยชน์แห่งการรักษา เป็นข้อ ๆ

คำสมათาน ว่า

ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปทํ สมာทियามิ (ข้าพเจ้าสมათานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์ด้วยตนเองและไม่ใช้ให้ผู้อื่นฆ่า)
อทินนาทานา เวรมณี สิกขาปทํ สมาทियามิ (ข้าพเจ้าสมათานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการลัก ,ฉ้อ ของผู้อื่นด้วยตนเอง และไม่ใช้ให้ผู้อื่นลัก ฉ้อ)
กาเมสุมิจฉานารา เวรมณี สิกขาปทํ สมาทियามิ (ข้าพเจ้าสมათานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการประพฤตินิดในกาม)
มสุสาวาทา เวรมณี สิกขาปทํ สมาทियามิ (ข้าพเจ้าสมათานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการพูดเท็จ คำไม่เป็นจริง และคำล่อลวง อำพรางผู้อื่น)
สุราเมรัยมชฺชปมาทภูฏานา เวรมณี สิกขาปทํ สมาทियามิ (ข้าพเจ้าสมათานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการดื่มสุรา เมรัย เครื่องดองของทำใจให้คลั่งไคล้ต่าง ๆ)

ศีล ๘

ศีล ๘ มีความหมายคือ สำหรับฝึกตนให้ยิ่งขึ้นไปโดยรักษาในบางโอกาส หรือมีศรัทธาจะรักษาประจำก็ได้ เช่น แม่ชีมักรักษาประจำ หัวข้อเหมือนศีล ๕ แต่เปลี่ยนข้อ ๓ และเติมข้อ ๖-๗-๘ คือ

๑. เว้นจากทำลายชีวิต
๒. เว้นจากถือเอาของที่เขามิได้ให้
๓. เว้นจากประพฤติผิดพรหมจรรย์ คือเว้นจากร่วมประเวณี
๔. เว้นจากพูดเท็จ
๕. เว้นจากของเมา คือ สุราเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท
๖. เว้นจากบริโภคอาหารในเวลาวิกาล คือเที่ยงแล้วไป
๗. เว้นจากฟ้อนรำ ขับร้อง บรรเลงดนตรี ดูการเล่นอันเป็นข้าศึกต่อพรหมจรรย์ การทัดทรงดอกไม้ ของหอม และเครื่องลูบไล้ซึ่งใช้เป็นเครื่องประดับตกแต่ง
๘. เว้นจากที่นอนอันสูงใหญ่ หรุหร่าฟุ่มเฟือย

อาราธนาศีล 8

(ถ้าคนเดียวเปลี่ยนจากคำว่า "มะยัง" เป็น "อะหัง" และ "ยาจามะ" เป็น "ยาจามิ")

มะยัง ภันเต ติสระเถณะ สะหะ อัญญะ สีลานิ ยาจามะ (ว่า 3 ครั้ง)

ข้าแต่ ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอสมათานศีล 8 พร้อมด้วยไตรสรณคมน์ เพื่อประโยชน์แห่งการรักษา เป็นข้อ ๆ

คำสมათาน ว่า

ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปทํ สมายามิ (ข้าพเจ้าสมათานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์ด้วยตนเองและไม่ใช้ให้ผู้อื่นฆ่า)

อทินนาทานา เวรมณี สิกขาปทํ สมายามิ (ข้าพเจ้าสมათานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการลัก ,ฉ้อ ของผู้อื่นด้วยตนเอง และไม่ใช้ให้ผู้อื่นลัก ฉ้อ)

อพรหมจริยา เวมณี สิกขาปทํ สมာதியามิ (ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท
คือ เว้นจากอสังกัสมรรณ กรรมอันเป็นข้าศึกแก่พรหมจรรย์)

มุสาวาทา เวมณี สิกขาปทํ สมาதியามิ (ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท
คือ เว้นจากการพูดเท็จ คำไม่เป็นจริง และคำล่อลวง อ้าพรางผู้อื่น)

สุราเมรยมชชปมาทภูฏานา เวมณี สิกขาปทํ สมาதியามิ (ข้าพเจ้า
สมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการดื่มสุรา เมรัย เครื่องดองของทำใจ
ให้คลั่งไคล้ต่าง ๆ)

วิกาลโภชนา เวมณี สิกขาปทํ สมาதியามิ (ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท
คือ เว้นจากบริโภคอาหารในเวลาวิกาล)

นจจคิดวาทิตวิสูกทสสนา มาลาคนฺธวิเลปนธารณมณฺฑนวิภูสนภูฏานา
เววมณี สิกขาปทํ สมาதியามิ (ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจาก
พูด ฟัง ฟ้อนรำ ขับร้องและประโคมเครื่องดนตรีต่าง ๆ และดูการเล่นที่
เป็นข้าศึกแก่กุศล และตัดทรงตกแต่งร่างกายด้วยเครื่องประดับและ
ดอกไม้ของหอม เครื่องทาเครื่องย้อม ผัดผิวให้งามต่าง ๆ)

อุจจาसनมหาसयना เวมณี สิกขาปทํ สมาதியามิ (ข้าพเจ้าสมาทานซึ่ง
สิกขาบท คือ เว้นจากนั่ง นอน เหนือเตียง ตั้ง มีเท้าสูงเกินประมาณ และ
ที่นั้ง ที่นอนอันสูงใหญ่ ภายในไส่นุ่นและสำลี อาสนะอันวิจิตรไปด้วยลด
ลายงามด้วยเงินทองต่าง ๆ)

อิมานิ อัญฺญสฺส สิกขาปะทานิ สะมาதியามิ (ว่า 3 ครั้ง)

ศีล ๑๐

ศีล ๑๐ มีความหมายคือ
สำหรับสามเณร แต่ผู้ใดศรัทธาจะรักษาก็ได้ หัวข้อเหมือนศีล ๘ แต่แยกข้อ ๗
เป็น ๒ ข้อ (= ๗-๘) เลื่อนข้อ ๘ เป็น ๙ และเติมข้อ ๑๐ คือ

๑. เว้นจากทำลายชีวิต
๒. เว้นจากถือเอาของที่เขามิได้ให้
๓. เว้นจากประพฤติผิดพรหมจรรย์ คือเว้นจากร่วมประเวณี
๔. เว้นจากพูดเท็จ
๕. เว้นจากของเมา คือ สุราเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท
๖. เว้นจากบริโภคอาหารในเวลาวิกาล คือเที่ยงแล้วไป
๗. เว้นจากฟ้อนรำ ขับร้อง ฯลฯ
๘. เว้นจากการทัดทรงดอกไม้ ฯลฯ
๙. เว้นจากที่นอนอันสูงใหญ่ ฯลฯ
๑๐. เว้นจากการรับทองและเงิน

อาราธนาศีล ๑๐

(ถ้าคนเดียวเปลี่ยนจากคำว่า "มะยัง" เป็น "อะหัง" และ "ยาจามะ" เป็น "ยาจามิ")

มะยัง ภันเต ดิสระธเนนะ สะหะ ทะสะ สีลานิ ยาจามะ (ว่า ๓ ครั้ง)

ข้าแต่ ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอสมาทานศีล ๘ พร้อมด้วยไตรสรณคมน์
เพื่อประโยชน์แห่งการรักษา เป็นข้อ ๆ

คำสมาทาน ว่า

ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ (ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้น
จากการฆ่าสัตว์ด้วยตนเองและไม่ใช้ให้ผู้อื่นฆ่า)

อทินนาทานา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ (ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้น
จากการลัก ,ฉ้อ ของผู้อื่นด้วยตนเอง และไม่ใช้ให้ผู้อื่นลัก ฉ้อ)

อพฺรหฺมจริยา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ (ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้น
จากอสังฆกรรม กรรมอันเป็นข้าศึกแก่พรหมจรรย์)

มุสาวาทา เวรมณี สิกขาปทํ สมาธิยามิ (ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้น

จากการพูดเท็จ คำไม่เป็นจริง และคำสอพลอ อ่าพรางผู้อื่น)

สุราเมรยมชขปมาทภูฐานา เวมณี สิกขาปทํ สมာதியามิ (ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการดื่มสุรา เมรัย เครื่องดองของทำใจให้คลั่งไคล้ต่าง ๆ)

วิกาลโภชนา เวมณี สิกขาปทํ สมาதியามิ (ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากบริโภคอาหารในเวลาวิกาล)

นจจคิตวาทิตวิสูกทสฺสนา มาลาคนฺธวิเลปนธารณมณฺฑนวิภูสนภูฐานา เวมณี สิกขาปทํ สมาதியามิ (ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากพูด ฟัง ฟ้อนรำ ขับร้องและประโคมเครื่องดนตรีต่าง ๆ และดูการเล่นที่เป็นข้าศึกแก่กุศล)

มาลาคนฺธวิเลปน ธารณมณฺฑนวิภูสนภูฐานา เวมณี สิกขาปทํ สมาதியามิ(ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการตัดทรงดอก การใช้ของหอมเครื่องประพินผิว)

อุจฺจาสยนมหํสยนา เวมณี สิกขาปทํ สมาதியามิ (ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากนั่ง นอน เหนือเตียง ตั่ง มีเท้าสูงเกินประมาณ และที่นั่ง ที่นอนอันสูงใหญ่ ภายในใสนุ่นและสำลี อาสนะอันวิจิตรไปด้วยลวดลายงามด้วยเงินทองต่าง ๆ)
ชาตฺรุปรชตปฏิกคฺคหณา เวมณี สิกขาปทํ สมาதியามิ(ข้าพเจ้าสมาทานซึ่งสิกขาบท คือ เว้นจากการรับเงินทอง)

อิมานิ ทสฺเส สิกขาปะทานิ สมะมาதியามิ (ว่า ๓ ครั้ง)

ศีล ๒๒๗

ศีล ๒๒๗ มีความหมายคือ ศีลสำหรับพระภิกษุ ซึ่งพระภิกษุต้องถือศีล ๒๒๗ ข้อ โดยอยู่ในภิกขุปาฏิโมกข์

ศีล ๒๒๗ ข้อที่เป็นวินัยของสงฆ์ ทำผิดถือว่าเป็นอาบัติ สามารถแบ่งออกได้เป็นลำดับชั้น ตั้งแต่ชั้นรุนแรงจนกระทั่งเบาที่สุดได้ดังนี้ ได้แก่

ปาราชิก มี ๔ ข้อ

สังฆาทิเสส มี ๑๓ ข้อ

อนิยต มี ๒ ข้อ (อาบัติที่ไม่แน่ว่าจะปรับข้อไหน)

นิสสัคคียปาจิตตีย์ ๓๐ ข้อ (อาบัติที่ต้องสละสิ่งของว่าด้วยเรื่องจีวร ใหม บาตร อย่างละ ๑๐ ข้อ)

ปาจิตตีย์ มี ๙๒ ข้อ (ว่าด้วยอาบัติที่ไม่ต้องสละสิ่งของ)

ปาฏิเทสนียะ มี ๔ ข้อ (ว่าด้วยอาบัติที่พึงแสดงคืน) เสนิยะ (ข้อที่ภิกษุพึงศึกษาเรื่องมารยาท)

แบ่งเป็น สารูปมี ๒๖ ข้อ (ความเหมาะสมในการเป็นสมณะ)

โภชนปฏิสังยุตต์ มี ๓๐ ข้อ (ว่าด้วยการฉันอาหาร)

ธัมมเทศนาปฏิสังยุตต์ มี ๑๖ ข้อ (ว่าด้วยการแสดงธรรม)

ปกิณสถะ มี ๓ ข้อ (เบ็ดเตล็ด)

อธิกรณสมถะ มี ๗ ข้อ (ธรรมสำหรับระงับอธิกรณ์)

รวมทั้งหมดแล้ว ๒๒๗ ข้อ ผิดข้อใดข้อหนึ่งถือว่าต้องอาบัติ การแสดงอาบัติสามารถกล่าวกับ

พระภิกษุรูปอื่นเพื่อเป็นการแสดงตนต่อความผิดได้ แต่ถ้าถึงขั้นปาราชิกก็ต้องสึกอย่างเดียว

ปาราชิก มี ๔ ข้อได้แก่

๑. เสพเมถุน แม้กับสัตว์เดรัจฉานตัวเมีย (ร่วมสังวาสกับคนหรือสัตว์)

๒. ถือเอาทรัพย์ที่เจ้าของไม่ได้ให้มาเป็นของตน จากบ้านกัถิ จากป่ากัถิ (ขโมย)

๓. พรากกายมนุษย์จากชีวิต (ฆ่าคน) หรือแสวงหาศาสตราอันจะนำไปสู่ความตายแก่ร่างกายมนุษย์

๔. กล่าวอวดอุตตริมนุสสธรรม อันเป็นความเห็นอย่างประเสริฐ อย่างสามารถ น้อมเข้าในตัวเอง ขำพเจ้ารู้อย่างนี้ ขำพเจ้าเห็นอย่างนี้ (ไม่จริง แต่โอ้อวดความสามารถของตัวเอง)

สังฆาทิเสส มี ๑๓ ข้อ ถือเป็นความผิดหากทำสิ่งใดต่อไปนี้

๑. ปล่อน้ำอสุจิด้วยความจงใจ เว้นไว้แต่ฝัน

๒. เคล้าคสิ่ง จับมือ จับช่องผม ลูบคลำ จับต้องอวัยวะอันใดก็ตามของสตรีเพศ

๓. พุดจาหยาบคาย เกาะแคะสตรีเพศ เกี้ยวพาราสี

๔. การกล่าวถึงคุณในการบำเรอตนด้วยกาม หรือถ้อยคำพาดพิงเมถุน

๕. ทำตัวเป็นสื่อรัก บอกความต้องการของอีกฝ่ายให้กับหญิงหรือชาย แม้สามีกับภรรยา หรือแม่แต่หญิงขายบริการ

๖. สร้างกุฎด้วยการขอ

๗. สร้างวิหารใหญ่ โดยพระสงฆ์มิได้กำหนดที่ รุกรานคนอื่น

๘. แกล้งใส่ความว่าปาราชิกโดยไม่มีมูล

๙. แกล้งสมมุติแล้วใส่ความว่าปาราชิกโดยไม่มีมูล

๑๐. ยุยงสงฆ์ให้แตกกัน

๑๑. เป็นพวกของผู้ที่ทำสงฆ์ให้แตกกัน

๑๒. เป็นผู้ว่ายากสอนยาก และต้องโดนเตือนถึง 3 ครั้ง

๑๓. ทำตัวเป็นเหมือนคนรับใช้ ประจบคฤหัสถ์

อนิยตกัณฑ์ มี ๒ ข้อได้แก่

๑. การนั่งในที่ลับตา มีอาสนะกำบังอยู่กับสตรีเพศ และมีผู้มาเห็นเป็นผู้ที่เชื่อถือได้พูดขึ้นด้วย
ธรรม ๓ ประการอันใดอันหนึ่งกล่าวแก่ภิกษุ นั้นได้แก่ ปาราชิกก็ดี สังฆาทิเสสก็ดี หรือปาจิตติยก็
ดี ภิกษุ นั้นถือว่ามีความผิดตามที่อุบาสกผู้นั้นกล่าว

๒. ในสถานที่ที่ไม่เป็นที่ลับตาเสียทีเดียว แต่เป็นที่ที่จะพูดจาคนแคะสตรีเพศได้สองต่อสอง
กับภิกษุผู้เดียว และมีผู้มาเห็นเป็นผู้ที่เชื่อถือได้พูดขึ้นด้วยธรรม 2 ประการอันใดอันหนึ่งกล่าวแก่
ภิกษุ นั้นได้แก่ สังฆาทิเสสก็ดี หรือปาจิตติยก็ดี ภิกษุ นั้นถือว่ามีความผิดตามที่อุบาสกผู้นั้นกล่าว

นิสสัยคิยาปาจิตติย มี ๓๐ ข้อ ถือเป็นความผิดได้แก่

๑. เก็บจิวรที่เกินความจำเป็นไว้เกิน ๑๐ วัน

๒. อยู่โดยปราศจากจิวรแม้แต่คืนเดียว

๓. เก็บผ้าที่จะทำจิวรไว้เกินกำหนด ๑ เดือน

๔. ใ้ให้ภิกษุณีซักผ้า

๕. รับจิวรจากมือของภิกษุณี

๖. ขอจิวรจากคฤหัสถ์ที่ไม่ใช่ญาติ เว้นแต่จิวรหายหรือถูกขโมย

๗. รับจิวรเกินกว่าที่ใช้มุ่ง เมื่อจิวรถูกขังหรือหายไป

๘. พูดทำนองขอจิวรดีๆ กว่าที่เขากำหนดจะถวายไว้แต่เดิม

๙. พูดให้เขารวมกันซื้อจิวรดีๆ มาถวาย

๑๐. ทวงจิวรจากคนที่รับอาสาเพื่อซื้อจิวรถวายเกินกว่า ๓ ครั้ง

๑๑. หลอเครื่องปูนึ่งที่เจือด้วยไหม

๑๒. หลอเครื่องปูนึ่งด้วยขนเจียม (ขนแพะ แกะ) ดาล้วน

๑๓. ใช้ขนเจียมด่าเกิน ๒ ส่วนใน ๔ ส่วน หลอเครื่องปูนึ่ง

๑๔. หลอเครื่องปูนึ่งใหม่ เมื่อของเดิมยังใช้ไม่ถึง ๖ ปี

๑๕. เมื่อหลอเครื่องปูนึ่งใหม่ ให้เอาของเก่าเจือปนลงไปด้วย

๑๖. นำขนเจียมไปด้วยตนเองเกิน ๓ โยชน์ เว้นแต่มีผู้นำไปให้

๑๗. ใช้ภิกษุณีที่ไม่ใช่ญาติทำความสะอาดขนเจียม

๑๘. รับเงินทอง

๑๙. ซื้อขายด้วยเงินทอง

๒๐. ซื้อขายโดยใช้ของแลกเปลี่ยน

๒๑. เก็บบาตรที่มีใช้เกินความจำเป็นไว้เกิน ๑๐ วัน

๒๒. ขอบาตร เมื่อบาตรเป็นแผลไม่เกิน ๕ แห่ง

๒๓. เก็บเภสัช ๕ (เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย)ไว้เกิน ๗ วัน

๒๔. แสวงและทำผ้าอาบน้ำฝนไว้เกินกำหนด ๑ เดือนก่อนหน้าฝน

๒๕. ใ้จิวรภิกษุอื่นแล้วชิงคืนในภายหลัง

๒๖. ขอถ่ายเอามาทอเป็นจิวร

๒๗. กำหนดให้ช่างทอทำให้ดีขึ้น

๒๘. เก็บผ้าจ่านาพรรษา (ผ้าที่ถวายภิกษุเพื่ออยู่พรรษา) เกินกำหนด

๒๙. อยู่ป่าแล้วเก็บจิวรไว้ในบ้านเกิน ๖ คืน

๓๐. น้อมลากสงฆ์มาเพื่อให้เขาถวายตน

ปาจิตติย มี ๙๒ ข้อได้แก่

๑. ห้ามพูดปด

๒. ห้ามด่า

๓. ห้ามพูดส่อเสียด

๔. ห้ามกล่าวธรรมพร้อมกับผู้ไม่ได้บวชในขณะสอน

๕. ห้ามนอนร่วมกับอนุปสัมบัน(ผู้ไม่ใช่ภิกษุ)เกิน ๓ คืน

๖. ห้ามนอนร่วมกับผู้หญิง
๗. ห้ามแสดงธรรมสองต่อสองกับผู้หญิง
๘. ห้ามบอกคุณวิเศษที่มีจริงแก่ผู้มีได้บวช
๙. ห้ามบอกอาบัติชั่วหยาบของภิกษุแก่ผู้มีได้บวช
๑๐. ห้ามขุดดินหรือไขให้ขุด
๑๑. ห้ามทำลายต้นไม้
๑๒. ห้ามพูดเจใจเมื่อถูกสอบสวน
๑๓. ห้ามติเตียนภิกษุผู้ทำการสงฆ์โดยชอบ
๑๔. ห้ามทิ้งเตียงตั้งของสงฆ์ไว้กลางแจ้ง
๑๕. ห้ามปล่อยที่นอนไว้ ไม่เก็บงำ
๑๖. ห้ามนอนแทรกภิกษุผู้เข้าไปอยู่ก่อน
๑๗. ห้ามจุดคร่าภิกษุออกจากวิหารของสงฆ์
๑๘. ห้ามนั่งนอนทับเตียงหรือตั้งที่อยู่ชั้นบน
๑๙. ห้ามพอกหลังคารวิหารเกิน ๓ ชั้น
๒๐. ห้ามเอาน้ำมีสัตว์รดหญ้าหรือดิน
๒๑. ห้ามสอนนางภิกษุณีเมื่อมิได้รับมอบหมาย
๒๒. ห้ามสอนนางภิกษุณีตั้งแต่อาทิตย์ตกแล้ว
๒๓. ห้ามไปสอนนางภิกษุณีถึงที่อยู่
๒๔. ห้ามติเตียนภิกษุอื่นว่าสอนนางภิกษุณีเพราะเห็นแก่ลาภ ๒๕. ห้ามให้จิวรแก่นางภิกษุณีผู้มีไข้ญาติ
๒๖. ห้ามเย็บจิวรให้นางภิกษุณีผู้มีไข้ญาติ
๒๗. ห้ามเดินทางไกลร่วมกับนางภิกษุณี
๒๘. ห้ามชวนนางภิกษุณีเดินทางเรือร่วมกัน
๒๙. ห้ามฉันอาหารที่นางภิกษุณีไปแนะนำให้เขาถวาย
๓๐. ห้ามนั่งในที่ลับสองต่อสองกับภิกษุณี
๓๑. ห้ามฉันอาหารในโรงพักเดินทางเกิน ๓ มื้อ
๓๒. ห้ามฉันอาหารรวมกลุ่ม
๓๓. ห้ามรับนิมนต์แล้วไปฉันอาหารที่อื่น
๓๔. ห้ามรับบิณฑบาตเกิน ๓ บาตร
๓๕. ห้ามฉันอีกเมื่อฉันในที่นิมนต์เสร็จแล้ว
๓๖. ห้ามพูดให้ภิกษุที่ฉันแล้วฉันอีกเพื่อจับผิด
๓๗. ห้ามฉันอาหารในเวลาวิกาล
๓๘. ห้ามฉันอาหารที่เก็บไว้ค้างคืน
๓๙. ห้ามขออาหารประณีตมาเพื่อตนเอง
๔๐. ห้ามฉันอาหารที่มีได้รับประเคน
๔๑. ห้ามยื่นอาหารด้วยมือให้ชีเปลือยและนักบวชอื่นๆ
๔๒. ห้ามชวนภิกษุไปบิณฑบาตด้วยแล้วไล่กลับ
๔๓. ห้ามเข้าไปแทรกแข่งในสกุลที่มีคน ๒ คน
๔๔. ห้ามนั่งในที่ลับมีที่กำบังกับมาตุคาม (ผู้หญิง)
๔๕. ห้ามนั่งในที่ลับ (หู) สองต่อสองกับมาตุคาม
๔๖. ห้ามรับนิมนต์แล้วไปที่อื่นไม่บอกลา
๔๗. ห้ามขอของเกินกำหนดเวลาที่เขานุญาตไว้
๔๘. ห้ามไปดูกองทัพที่ยกไป
๔๙. ห้ามพักอยู่ในกองทัพเกิน ๓ คืน
๕๐. ห้ามดูเขารบกันเป็นต้น เมื่อไปในกองทัพ
๕๑. ห้ามดื่มสุราเมรัย
๕๒. ห้ามจี้ภิกษุ
๕๓. ห้ามว่ายน้าเลน
๕๔. ห้ามหลอกภิกษุให้กลัว

- ๕๔.ห้ามแสดงความไม่เชื่อเพื่อในวินัย
- ๕๖.ห้ามติดไฟเพื่อผิง
- ๕๗.ห้ามอาบน้ำบ่อยๆเว้นแต่มีเหตุ
- ๕๘.ให้ทำเครื่องหมายเครื่องนุ่งห่ม
- ๕๙.วิกัปจิวรไว้แล้ว (ทำให้เป็นสองเจ้าของ-ให้ยืมใช้) จะใช้ต้องถนอมก่อน
- ๖๐.ห้ามเล่นช่อนบริวารของภิกษุอื่น
- ๖๑.ห้ามฆ่าสัตว์
- ๖๒.ห้ามใช้น้ำมีตัวสัตว์
- ๖๓.ห้ามรื้อฟื้นอธิกรณ์(คดีความ-ข้อโต้เถียง)ที่ชำระเป็นธรรมแล้ว
- ๖๔.ห้ามปกปิดอาบัติชั่วหยาบของภิกษุอื่น
- ๖๕.ห้ามบวชบุคคลอายุไม่ถึง ๒๐ ปี
- ๖๖.ห้ามชวนพ่อค้าผู้หนีภาษีเดินทางร่วมกัน
- ๖๗.ห้ามชวนผู้หญิงเดินทางร่วมกัน
- ๖๘.ห้ามกล่าวดูพระธรรมวินัย (ภิกษุอื่นห้ามและสวดประกาศเกิน ๓ ครั้ง)
- ๖๙.ห้ามคบภิกษุผู้กล่าวดูพระธรรมวินัย
- ๗๐.ห้ามคบสามเณรผู้กล่าวดูพระธรรมวินัย
- ๗๑.ห้ามพูดไกลเมื่อทำผิดแล้ว
- ๗๒.ห้ามกล่าวติเตียนสิกขาบท
- ๗๓.ห้ามพูดแก้ตัวว่า เพิ่งรู้ว่ามีในปาฏิโมกข์
- ๗๔.ห้ามทำร้ายร่างกายภิกษุ
- ๗๕.ห้ามเงื้อมือจะทำร้ายภิกษุ
- ๗๖.ห้ามโจทภิกษุด้วยอาบัติสังฆาทิเสสที่ไม่มีมูล
- ๗๗.ห้ามก่อความรำคาญแก่ภิกษุอื่น
- ๗๘.ห้ามแอบฟังความของภิกษุผู้ทะเลาะกัน
- ๗๙.ให้ฉันทะแล้วห้ามพูดติเตียน
- ๘๐.ขณะกำลังประชุมสงฆ์ ห้ามลุกไปโดยไม่ให้ฉันทะ
- ๘๑.ร่วมกับสงฆ์ให้จิวรแก่ภิกษุแล้ว ห้ามติเตียนภายหลัง
- ๘๒.ห้ามน้อมลาภสงฆ์มาเพื่อบุคคล
- ๘๓.ห้ามเข้าไปในตำหนักของพระราชา
- ๘๔.ห้ามเก็บของมีค่าที่ตกอยู่
- ๘๕.เมื่อจะเข้าบ้านในเวลาวิกาล ต้องบอกลาภิกษุก่อน
- ๘๖.ห้ามทำกล่องเข็มด้วยกระดูก งา หรือเขาสัตว์
- ๘๗.ห้ามทำเตียง ตั้งมีเท้าสูงกว่าประมาณ
- ๘๘.ห้ามทำเตียง ตั้งที่หุ้มด้วยนุ่น
- ๘๙.ห้ามทำผ้าปูนั่งมีขนาดเกินประมาณ
- ๙๐.ห้ามทำผ้าปิดฝีมี่ขนาดเกินประมาณ
- ๙๑.ห้ามทำผ้าอาบน้ำฝนมีขนาดเกินประมาณ
- ๙๒.ห้ามทำจิวรมีขนาดเกินประมาณ

ปาฏิเทสนียะ มี ๔ ข้อได้แก่

๑. ห้ามรับของคบเคี้ยว ของฉันจากมือภิกษุณีมาฉัน
๒. ให้เฝ้านางภิกษุณีที่มายุ่งให้เขาถวายเป็นอาหาร
๓. ห้ามรับอาหารในสกุลที่สงฆ์สมมุติว่าเป็นเสขะ (อริยบุคคล แต่ยังไม่ได้บรรลุเป็นอรหันต์)
๔. ห้ามรับอาหารที่เขาไม่ได้จัดเตรียมไว้ก่อนมาฉันเมื่ออยู่ป่า

เสขียะ สารูป มี ๒๖ ข้อได้แก่

- ๑.นุ่งให้เป็นปริมณฑล (ล้างปิดเข่า บนปิดสะดือไม่ห้อยหน้าห้อยหลัง)
- ๒.ห่มให้เป็นนปริมณฑล (ให้ชายผ้าเสมอกัน)
- ๓.ปกปิดกายด้วยดีไปในบ้าน

๔. ปกปิดกายด้วยตีนั่งในบ้าน
๕. ส้ารวมด้วยดีไปในบ้าน
๖. ส้ารวมด้วยดีนั่งในบ้าน
๗. มีสายตาทอดลงไปในบ้าน (ตาไม่มองโน้นมองนี่)
๘. มีสายตาทอดลงนั่งในบ้าน
๙. ไม่เว็กผ้าไปในบ้าน
๑๐. ไม่เว็กผ้านั่งในบ้าน
๑๑. ไม่หัวเราะดังไปในบ้าน
๑๒. ไม่หัวเราะดังนั่งในบ้าน
๑๓. ไม่พูดเสียงดังไปในบ้าน
๑๔. ไม่พูดเสียงดังนั่งในบ้าน
๑๕. ไม่โคลงกายไปในบ้าน
๑๖. ไม่โคลงกายนั่งในบ้าน
๑๗. ไม่ไกวแขนไปในบ้าน
๑๘. ไม่ไกวแขนนั่งในบ้าน
๑๙. ไม่สั่นศีรษะไปในบ้าน
๒๐. ไม่สั่นศีรษะนั่งในบ้าน
๒๑. ไม่เอามือค้ำกายไปในบ้าน
๒๒. ไม่เอามือค้ำกายนั่งในบ้าน
๒๓. ไม่เอาฝ่าคลุมศีรษะไปในบ้าน
๒๔. ไม่เอาฝ่าคลุมศีรษะนั่งในบ้าน
๒๕. ไม่เดินกระหือยังเท้า ไปในบ้าน
๒๖. ไม่นั่งรัดขาในบ้าน

โภชนปฏิบัติสังยุตต์ มี ๓๐ ข้อคือหลักในการฉันอาหารได้แก่

๑. รับประทานด้วยความเคารพ
๒. ในขณะที่รับประทาน จะแลดูแต่ในบาตร
๓. รับประทานพอสมควรส่วนกับแกง (ไม่รับแกงมากเกินไป)
๔. รับประทานแค่พอเสมอขอบปากบาตร
๕. ฉันภัณฑบาตด้วยความเคารพ
๖. ในขณะที่ฉันภัณฑบาต และดูแต่ในบาตร
๗. ฉันภัณฑบาตไปตามลำดับ (ไม่ขุดให้แหวง)
๘. ฉันภัณฑบาตพอสมควรส่วนกับแกง ไม่ฉันแกงมากเกินไป
๙. ฉันภัณฑบาตไม่ขยุ้มแต่ยอดลงไป
๑๐. ไม่เอาข้าวสุกปิดแกงและกับด้วยหวังจะได้มาก
๑๑. ไม่ขอเอาแกงหรือข้าวสุกเพื่อประโยชน์แก่ตนมาฉัน หากไม่เจ็บไข้
๑๒. ไม่มองดูบาตรของผู้อื่นด้วยคิดจะยกโทษ
๑๓. ไม่ทำคำข้าวให้ใหญ่เกินไป
๑๔. ทำคำข้าวให้กลมกล่อม
๑๕. ไม่อ้าปากเมื่อคำข้าวยังมาไม่ถึง
๑๖. ไม่เอามือทั้งมือใส่ปากในขณะที่ฉัน
๑๗. ไม่พูดในขณะที่มีคำข้าวอยู่ในปาก
๑๘. ไม่ฉันโดยการโยนคำข้าวเข้าปาก
๑๙. ไม่ฉันกับคำข้าว
๒๐. ไม่ฉันทำกระพุงแก้มให้ต้อย
๒๑. ไม่ฉันพลาบสะบัดมือพลาบ
๒๒. ไม่ฉันโปรยเมล็ดข้าว
๒๓. ไม่ฉันแลบลิ้น
๒๔. ไม่ฉันดังจับๆ

- ๒๕. ไม่ฉันทังชุต ฯ
- ๒๖. ไม่ฉนเลียมือ
- ๒๗. ไม่ฉนเลียบาตร
- ๒๘. ไม่ฉนเลียริมฝีปาก
- ๒๙. ไม่เอามือเปื้อนจับภาชนะน้ำ
- ๓๐. ไม่เอาน้ำล้างบาตรมีเมล็ดข้าวเทลงในบ้าน

ธัมมเทสนาปฏิสังยุตต์ มี ๑๖ ข้อคือ

- ๑. ไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ที่มีร่มในมือ
- ๒. ไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ที่มีไม้พลองในมือ
- ๓. ไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ที่มีขอมัดในมือ
- ๔. ไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ที่มีอาวุธในมือ
- ๕. ไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ที่สวมเขียงเท้า (รองเท้าไม้)
- ๖. ไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ที่สวมรองเท้า
- ๗. ไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ที่ไปในยาน
- ๘. ไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ที่อยู่บนที่นอน
- ๙. ไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ที่นั่งรัดเขา
- ๑๐. ไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ที่โพกศีรษะ
- ๑๑. ไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ที่คลุมศีรษะ
- ๑๒. ไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ที่อยู่บนอาสนะ (หรือเครื่องปูนั่ง) โดยภิกษุอยู่บนแผ่นดิน
- ๑๓. ไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ที่นั่งบนอาสนะสูงกว่าภิกษุ
- ๑๔. ไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ที่นั่งอยู่ แต่ภิกษุยืน
- ๑๕. ภิกษุเดินไปข้างหลังไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ที่เดินไปข้างหน้า
- ๑๖. ภิกษุเดินไปนอกทางไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ที่ไปในทาง

ปภิกขสละ มี ๓ ข้อ

- ๑. ภิกษุไม่เป็นไซ้ไม่ยืนถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ
- ๒. ภิกษุไม่เป็นไซ้ไม่ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ หรือบ้วนน้ำลายลงในของเขียว (พันธุ์ไม้ใบหญ้าต่าง ๆ)
- ๓. ภิกษุไม่เป็นไซ้ไม่ถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ หรือบ้วนน้ำลายลงในน้ำ

อธิกรณสมถะ มี ๗ ข้อได้แก่

- ๑. ระวังอธิกรณ (คติความ หรือความที่ตกลงกันไม่ได้) ในที่พร้อมหน้า (บุคคล วัตถุ ธรรม)
- ๒. ระวังอธิกรณ (คติความ หรือความที่ตกลงกันไม่ได้) ด้วยการยกให้ว่าพระอรหันต์เป็นผู้มีสติ
- ๓. ระวังอธิกรณ (คติความ หรือความที่ตกลงกันไม่ได้) ด้วยยกประโยชน์ให้ในขณะที่เป็นบ้า
- ๔. ระวังอธิกรณ (คติความ หรือความที่ตกลงกันไม่ได้) ด้วยถือตามคำรับของจำเลย
- ๕. ระวังอธิกรณ (คติความ หรือความที่ตกลงกันไม่ได้) ด้วยถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ
- ๖. ระวังอธิกรณ (คติความ หรือความที่ตกลงกันไม่ได้) ด้วยการลงโทษแก่ผู้ผิด
- ๗. ระวังอธิกรณ (คติความ หรือความที่ตกลงกันไม่ได้) ด้วยให้ประณีประนอมหรือเลิกแล้วกันไป

แหล่งข้อมูล / คัดลอก : <http://www.larnbuddhism.com>

ผู้คัดลอก / เรียบเรียง : hs6kjg

